

توریسم سلامتی^۱ و پزشکی^۲

مترجم: مهرناز میلک نوری^۳

با وجود انتظار طولانی بیماران، هزینه‌های سنگین پزشکی و همچنین وجود موانع برای سفر به کشورهای دیگر، بیماران باز هم تمایل دارند برای درمان خود و استفاده از خدمات پزشکی به کشورهای دیگر سفر کنند. (Wilson ۲۰۰۵, Chanda ۲۰۰۱)

سفرهایی که برای درمان‌های پزشکی در اتحادیه اروپا انجام می‌شوند، از طریق مقرراتی حمایت می‌شوند که به شهروندان ساکن این حق را می‌دهد که به دنبال درمان‌های پزشکی در بازارهای منفرد باشند و پوششی برای هزینه‌های سفرهای خود به دست آورند. (Carrera ۲۰۰۶, Busse ۲۰۰۲, Palm et al ۲۰۰۰ ; Wismar&Draws)

نکته مهم تأثیری است که رشد خدمات بهداشتی ارائه شده بر سلامتی اشخاص و بر سیستم‌های مراقبت‌های بهداشتی دارد (Kanavos ۱۹۹۹, Lawson et al. ۲۰۰۲). در سطح کلان این امر شامل دسترسی سریع‌تر به مراقبت‌های پزشکی است که تأثیر مهمی در پرکردن شکاف مراقبت‌های بهداشتی یک سیستم در بین سیستم‌های دیگر دارد. (Wilson. ۲۰۰۵, Sheaf ۱۹۹۹)

این مقاله به درک مفهوم "توریسم‌های سلامتی" و "توریسم‌های پزشکی" و تأثیرات آنها بر راه‌های دسترسی سریع‌تر به مراقبت‌های بهداشتی در بازارهای منفرد می‌پردازد.

۱. توریسم سلامتی سفری است که با هدف کسب سلامتی یا بهبودی انجام می‌شود. این سفر می‌تواند همراه با بهره‌گیری از خدمات سلامتی باشد.
۲. سفر به کشورهای دیگر برای استفاده از خدمات پزشکی، دندانپزشکی و جراحی است، افرادی که با این هدف به کشورهای دیگر سفر می‌کنند در عین حال از خدمات توریسم و جاذبه‌های آن کشورها نیز استفاده می‌کنند.
۳. کارشناس گروه نشریات علمی و تخصصی. (پژوهشکده بیمه)

تعریف توریسم‌های سلامتی و توریسم‌های پزشکی

به رغم اهمیت مفهوم توریسم‌های پزشکی در ادبیات پزشکی مطالب زیادی جهت روشن شدن مفهوم این اصطلاح وجود ندارد. در واقع نوعی ابهام در مورد درمان از طریق توریسم‌های پزشکی و سلامتی وجود دارد لذا کاررا (Carrera) و بریج (Bridges) به دنبال تعریف مفاهیم توریسم‌های سلامتی و توریسم‌های پزشکی هستند.

توریسم سلامتی را می‌توان به صورت "سفر به خارج از محل زندگی خود برای حفظ و نگهداری، بهبود یا به دست آوردن سلامتی جسمی و روحی" تعریف کرد. در این میان، توریسم پزشکی را می‌توان این گونه تعریف کرد: "سفر یک شخص به خارج از حوزه مراقبت‌های بهداشتی طبیعی فرد برای بهبود یا به دست آوردن سلامتی از طریق مداخله پزشکی". با مقایسه توریسم پزشکی و توریسم سلامتی و بررسی آنها، می‌توان دریافت که توریسم پزشکی به سیستم مراقبت‌های سلامتی اشاره دارد.

مفهوم این گونه سفرها این نکته را بیان می‌کند که شرایط مراقبت‌های بهداشتی با شرایط طبیعی و عادی و با وجود آسیب شناختی‌های موجود تفاوت دارد و خدماتی که تحت شرایط توریسم پزشکی ارائه می‌شوند، به دلیل ماهیت آنها و تکنولوژی بالا، بسیار سریع پیشرفت می‌کنند.

ماهیت توریسم پزشکی

دو تصور کلی درباره توریسم پزشکی وجود دارد:

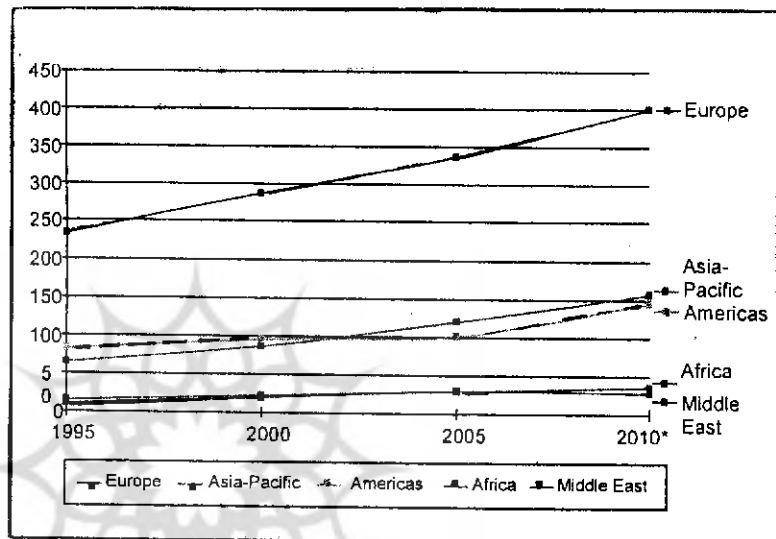
اول وجود جریان تجاری از سوی جهان توسعه یافته به سمت جهان در حال توسعه و دوم جدید بودن این پدیده (Chanda ۲۰۰۱, CBC ۲۰۰۵, Kher ۲۰۰۶). بخش عمده این جریانات به سمت جهان توسعه یافته و در داخل آن به وقوع پیوسته است، اگرچه کشورهای در حال توسعه به آرامی و در سطح ملی، در حال جبران عقب ماندگی‌های خود هستند.

با توجه به اطلاعاتی که سازمان جهانی توریسم ارائه کرده است حدود ۶/۷ میلیون نفر در سال ۲۰۰۵ درگیر توریسم سلامتی بوده‌اند که نشان دهنده رشد سالانه ۳/۹ درصدی بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ است. همچنین این مسافرت‌ها، هزینه‌هایی بالغ بر ۵۱۳ میلیارد دلار آمریکا در پی داشت (Carrera and Bridge ۲۰۰۶).

اروپا مقصد اولیه برای توریسم‌های سلامتی است، به طوری که ۵۳/۱ درصد از سهم این بازار

را در سال ۲۰۰۵ نسبت به سهم ۵۷/۵ درصدی خود در سال ۱۹۹۵، به خود اختصاص داده است. با بررسی کل مبالغ دریافتی، اروپا با توجه به سهم ۵۳/۱ درصدی از این بازار، درآمدی بالغ بر ۲۷۲/۶ میلیارد دلار آمریکا داشت.

تعداد گردشگران توریسم‌های سلامتی (میلیون نفر)

منبع: بر پایه اطلاعات سازمان جهانی توریسم

علاوه بر این، نکته مهم انقلابی است که در سنت‌های قدیمی در عصر جدید روی داده است. برای مثال، بیمارستان‌های جدید خدماتی در زمینه استفاده بیماران از چشمه آب گرم و نوشیدن آب معدنی به دلیل فایده آنها برای سلامتی ارائه می‌کنند (Digby ۱۹۹۴). این مسئله در قرن ۱۸ رایج بود که مردم به چشمه های آب زیرزمینی علاقه‌مند بودند، در آن زمان نیز روی آوردن مردم به استفاده از این آب‌ها، سبب پیدایش علم آب شناسی شد (Hembry ۱۹۹۰).

ترویج روش های دسترسی بیشتر به مراقبت‌های سلامتی

چیزی که امروزه تغییر کرده است، میزان محدودیت‌ها و حدود توجه به امر خدمات بهداشتی است. نکته قابل بحث توجه اصلی ارائه‌کنندگان خدمات در کشورهای صنعتی (اروپای غربی)، تکنولوژی بالا و کیفیت خوب مراقبت‌های سلامتی است، در حالی که عامل اصلی جذب مشتریان ارائه‌کنندگان خدمات در اقتصادهای نوظهور (در بین اعضای جدید ایالت‌های اتحادیه اروپا) تکنولوژی پیشرفته و کیفیت خدمات ارائه شده با هزینه اندک است.

با بالا رفتن سن جمعیت کشورهای صنعتی، توریسم پزشکی به عنوان فرصتی برای سیستم‌های بهداشتی معرفی شده است که مراقبت‌های پزشکی مربوط به جمعیت‌های پیر را مورد توجه قرار می‌دهند. خوشبختانه، امروزه توریسم‌های پزشکی و به‌کارگیری آن در حال افزایش است. برای مثال در سال ۲۰۰۴ یکی از بزرگترین گروه‌های بیمه‌ای در هلند، با بیمارستان‌های کشور آلمان برای درمان ۲/۶ میلیون عضو خود قراردادی منعقد کرد (Carrera and Bridge ۲۰۰۶).

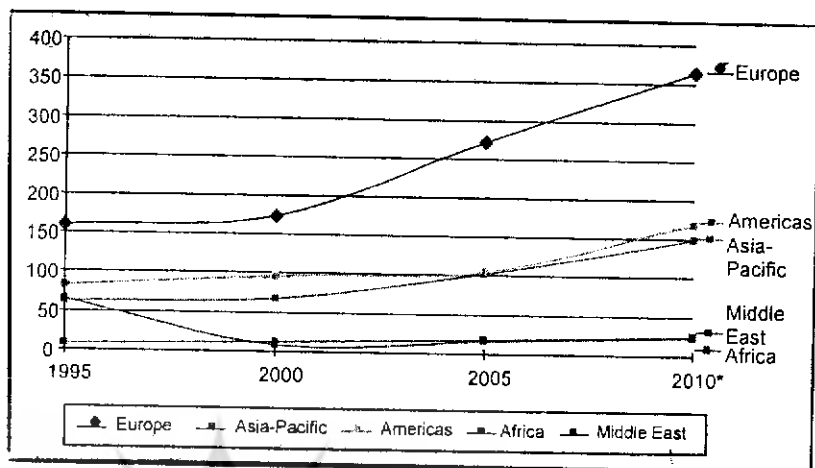
در آمریکا، بیمه‌گران و کارکنان صنعت بیمه، در حال گسترش برنامه‌هایی هستند که امکان استفاده از مراقبت‌های پزشکی خارج از کشور را به همراه منافع حاصله بدون احتیاج به عضویت در اختیارشان بگذارد (Khe ۲۰۰۶). در این میان، برای بررسی کیفیت خدمات ارائه شده، ارائه‌کنندگان خدمات در حال کسب مجوز از آژانس‌های معتبر بین‌المللی همچون کمیته بین‌المللی مشترک و انجمن استانداردهای انگلیس هستند. (Carrera ۲۰۰۶، CBC ۲۰۰۵).

بی تردید، به همان صورت که توریسم پزشکی می‌تواند راهی برای کسب نظام‌های بهداشتی باشد، می‌تواند موقعیت مناسبی هم برای خنثی کردن فشارهای تورمی وارده بر هزینه‌های بهداشتی که هر نظام بهداشتی مشتاقانه سعی در کنترل کردن آن دارد (Pal metal: ۲۰۰۰). برای مثال در بررسی وضعیت آلمان، سال ۲۰۰۴ اولین سالی بود که اجازه داده شد تا هزینه‌های سیار متداول در درون اتحادیه اروپا بدون تأیید قبلی هزینه‌های بیماری افراد بازپرداخت شود که رقمی در حدود ۴۵۶ میلیون یورو صرف مراقبت‌های بهداشتی در خارج از آلمان شد (Carrera and Bridge: ۲۰۰۶). اگر چه میزان این هزینه‌ها در مقایسه با کل هزینه‌های مرتبط با مراقبت‌های بهداشتی (۱۴۰ میلیارد یورو) بسیار ناچیز به نظر می‌رسد، اما باید توجه داشت که سهم ۰/۳۲۵ درصدی در این سال نشانگر افزایش ۷۰ درصدی نسبت به سهم ۰/۱۹ درصدی در سال ۲۰۰۳ است.

ارزیابی منافع و هزینه‌های توریسم پزشکی باید با توجه به تحرک بالا در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا، محدودیت‌های کم تجاری در سطح جهانی، محدودیت‌های مالی و انسانی پیش روی همه نظام‌های بهداشتی، آگاهی‌های بیشتر بهداشتی و سطح توقعات افراد صورت گیرد. این مسئله مخصوصاً برای خریدارانی که به دنبال ارائه بهترین سطح مراقبت‌های بهداشتی از طریق استفاده اقتصادی و سودآوری از منابع هستند، صادق است. بزرگترین اشتباه در این میان نادیده گرفتن توریسم پزشکی

است زیرا به معنای از دست دادن فرصتهایی است که فراهم شده است.

درآمدهای توریسم سلامتی (میلیون دلار آمریکا)

منبع: بر پایه اطلاعات سازمان جهانی توریسم

نتیجه گیری

دلایل متعددی در حمایت از توریسم پزشکی وجود دارد. اول صدور مراقبت‌های بهداشتی موجب حصول درآمدهای ارزی مورد نیاز می‌شود. این مسائل به ترتیب با فراهم آوردن زیر ساخت‌های بهتر، دسترسی آسان تر به ارائه کنندگان با کیفیت و نوآوری، موجب ارتقای نظام مراقبت بهداشتی منطقه‌ای کشوری می‌شود. البته در بررسی این نکته باید به منافع و زیان‌های توریسم پزشکی توجه کرد. برای نمونه درآمدهای حاصل از صنعت توریسم پزشکی منجر به نظام‌های مراقبت بهداشتی بهبود یافته نمی‌شود، مگر این که این منابع برای مراقبت‌های بهداشتی سرمایه گذاری شود. به طور مشابه باید روی هزینه‌های بلندمدت مراقبت‌های پزشکی انجام گرفته در خارج از کشور مراقبت‌های مربوطه در درون کشور تأکید ویژه ای کرد.

واژگان کلیدی:

توریسم سلامتی، توریسم پزشکی، مسافرت، بیمه درمانی.

منبع:

Rercivil M. carrera & John F.P. Bridges, "Health and medical tourism: What they Mean and imply for health care systems", The Geneva Association, OCT 2006.